

God on Trial

Rabbi Micha'el Rosenberg – rosenberg@hadar.org

Tisha b'Av with Hadar 5784
13 August 2024

Midrash Zuta Eikhah 1.23

[כג]. מִי יִתֶּנְךָ כָּאֵחַ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אֹמִי (שיר השירים ח א), לעתיד לבא יבוא הקב"ה לפייסה לכנסת ישראל, והיא אומרת לפניו רבנו של עולם במה אתנחם שלא עשית לי אפילו כבשר ודם, יוסף שהוא בשר ודם אף על פי שגמלוהו אחיו רעות, לא נקם מהם אלא כשבאו אחיו אצלו כבש רחמיו עליהם, שנאמר וְלֹא יָכַל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק (בראשית מה א), אבל אתה [לא] כבשת רחמך ממני והנחת אומונתך שכתוב בך ה' ה' אֵל-רַחוּם וְחַנּוּן (שמות לד ו): דבר אחר אמרה לפניו רבונו של עולם זכורה אני אחיה ורעות שהיה לי עימך ויודעת אני כמה נסים וגבורות שעשית לי, אף אני עשיתי לך טובות קדשתי את שמך הגדול על אותם הנסים וגבורות,	<i>If only it could be as with a brother,</i> <i>As if you had nursed at my mother's breast</i> (Song of Songs 8:1). In the coming future, the Blessed Holiness will come to appease the Jewish people. And she will say before [God], "Master of the Universe, how shall I be consoled? For You have not even treated me in the way of flesh-and-blood. Yosef, who was flesh-and-blood, even his brothers treated him evilly, he did not take revenge on them. Rather, when his brothers came to him, his mercy overwhelmed them, as it is written, <i>Yosef could not restrain himself</i> (Genesis 45:1). But You–You suppressed your mercy with regard to me and abandoned your devices, as it is written regarding you: <i>Hashem, Hashem, merciful and graceful God</i> (Exodus 34:6). Another interpretation: She said before [God], "Master of the Universe! I recall the camaraderie and friendship that I had with You, and I know how many miracles and mighty deeds You performed for me. I also did good things for You: I sanctified Your great name for those miracles and mighty
--	---

ואמרתי שירה על כל נס ונס, וקבלתי תורתך מה שלא קבלו אומות העולם, וצפיתי שאכנס אני ואתה לגן עדן ותשמחני שם, שנאמר אֶנְהָגְךָ אֲבִיאָךְ אֶל בֵּית אִמִּי תִלְמִדִי (שיר השירים ח ב), כיון שנכנסתי לביתך הבאת עלי צרים והשחקתם עלי, שנאמר רְאוּהָ צָרִים שָׁחֲקוּ עַל מִשְׁבֶּתָה (איכה א ז), במה אתנחם? אמר ליה הקב"ה את אומרת כך, לא צערתי עמך באותו צער? משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שבאו עליו אויבים והציתו אש בביתו, והיה יושב ודומם, אמר מה אעשה, אעמוד וארוצה מביתי (ואמרו) אין בי כח בדרכך, ישב והיה מגיע האור אצלו, (חזרו) [באן] ואמרו לו אדוני המלך מפני מה אתה יושב והאור בביתך, אף כך הקב"ה בשעה שנכנסו אויבים להיכל והציתו אש בבית המקדש, היה הקב"ה יושב ובוכה, נכנס אסף אצלו ואמר ליה רבנו של עולם האור דולק בביתך ואתה יושב? קום צא מביתך, שנאמר הֲרִימָה פָּעָמֶיךָ לְמִשְׁאֹת נִצַּח כָּל הָרַע אוֹיֵב בִּקְדֹשׁ (תהלים עד ג), באותה שעה מתכנסין כל הנביאים והולכים אצל ירושלים לנחמה, אמר להם הקב"ה למי אתם צריכים לנחם תחלה לי או לירושלים? מי שמת לו בן למי מנחמים, לא לאב? מי שנשרף ביתו, למי מנחמין לא לבעליו? לא כל שכן שאני צריך לתנחומין תחלה?	deeds, and I recited poetry for each and every miracle, and I accepted Your Torah, which the nations of the world did not accept. I expected that I would enter—with You—to Gan Eden, and that you would make me rejoice there, as it is stated, <i>I would lead you, I would bring you to the house of my mother, of her who taught me</i> (Song of Songs 8:2). Once I entered Your house, You brought enemies upon me and set them against me, as it is stated, <i>When enemies looked on and gloated over her downfall</i> (Lamentations 1:7). How shall I be consoled?" The Blessed Holiness said to [her], "You say thus? Did I not suffer with you in that suffering?" A parable: To what can it be compared? To a king of flesh-and-blood, who was attacked by enemies and set his house on fire. But he sat silently. He said, "What can I do? To get up and run from my home—I lack strength for the road." He sat until the fire reached him. They came and said to him, "Our master the king, why are you sitting while the fire is in your house?" So too the Blessed Holiness: When the enemies entered the Temple and set fire to the Temple, the Blessed Holiness was sitting and crying. Assaf entered to him and said to [God]: "Master of the Universe, the fire is burning in Your house and You're sitting? Get up, leave Your house!" As it is stated, <i>Lift up your feet, because of the perpetual fires, all the outrages of the enemy in the sanctuary</i> (Psalms 74:3). At that moment, all the prophets gathered and went to Jerusalem to comfort her. The Blessed Holiness said to them, "Whom should you comfort first—Me, or Jerusalem? Someone whose child has died—whom do we comfort? Is it not the father? Someone whose house is on fire, whom do we comfort? Is it not the homeowner? Is it not even moreso, that I require comforters first?"
---	---

אף על פי כן לכו ופייסוה. ומתכנסין כלם והולכין אצלה, וכיון שהיא רואה אותם אומרת להם לכו לכם איני צריך לתנחומין של בני. מיד הולכים לפני הקב"ה ואומרים לפניו רבנו של עולם אינה מקבלת פיוסין שלנו, אמר להם אין ראוי שילך אלא אני בעצמי ואפייסנה מפני שעברתי על הדין, כתבתי בתורה לא תַעֲבֹד בְּכֹכֶר שׁוֹרָךְ (דברים טו יט), ולישראל קראתי בְּנִי בְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל (שמות ד כב), ואמרתי להם הִבִּיאוּ אֶת צַוְאַרְיֶכֶם בְּעַל מֶלֶךְ בָּבֶל (ירמיה כז יב), כתבתי בתורתי לא תִשָּׂא אֶת אֲחִיךָ בְּלִבְבְּךָ (ויקרא יט יז), ואני שנאיתיה, לפיכך אני ראוי לפייסה, מיד הלך הקב"ה אצלה ואמר לה כעס זה למה? אמרה לפניו רבנו של עולם ולא אכעס שהגליתני לבין אומות העולם, וקללתני קללות רעות ונעשה פני כשולי קדרה, ובכל זאת קדשתי את שמך הגדול, אמר לה כנגד זכות שעשית כך יש לך חובה, וזה שכעסתי עליך, כתבתי בתורתי כִּפֹּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ (שמות כ יא), ואת כתבת אָב וְאִם הִקְלוּ בָּךְ (יחזקאל כב ז), כתבתי בתורתי שִׁפְךָ דַּם הָאָדָם (בראשית ט ו), ואת אֲנָשֵׁי רְכִיל הָיִו בָּךְ לְמַעַן שִׁפְךָ דַּם (יחזקאל כב ט), כתבתי בתורתי לא תשא, לא תִרְצֹחַ לא תִנְאַף לא תִגְנֹב (שמות כ יב), ואת כתיב אֱלֹהִים וְכַחַשׁ וְרִצְחָ וְגִנֵּב וְנָאֵף (הושע ד ב),	Nonetheless, go and comfort her." They all gathered and went to her. As soon as she saw them, she said to them, "Go away. I do not require my children's comforting." They immediately went before the Blessed Holiness and said before [God], "Master of the Universe! She is not accepting our comforting." [God] said to them, "It is appropriate only for Me to go Myself to appease her, because I transgressed the law. I wrote in the Torah: <i>You must not work your firstling ox</i> (Deuteronomy 15:19), and I said of Israel, <i>Israel, my firstborn</i> (Exodus 4:22), and I said of them, "<i>Put your necks under the yoke of the king of Babylon</i>" (Jer 27:12). I wrote in my Torah: <i>Do not hate your brother in your heart</i> (Lev 19:17), but I hated him. Therefore, it is appropriate that I appease. Immediately, the Blessed Holiness went to her and said to her, "Why this anger?" She said before [God], "Master of the Universe: Should I not be angry that you have exiled me among the nations of the earth, and cursed me with evil curses, and made my face like the edges of a pot? And despite this, I have sanctified Your great name!" [God] said to her: "In accordance with the merit you have performed, thus is your culpability—that is why I became angry with you. I wrote in My Torah: <i>Honor your father and your mother</i> (Exod 20:11), but you wrote <i>Fathers and mothers have been humiliated within you</i> (Ezek 22:7). I wrote in My Torah, <i>One who sheds a person's blood...</i> (Gen 9:6), but you: <i>Base men in your midst were intent on shedding blood</i> (Ezek 22:9). I wrote in My Torah <i>Do not take [God's name in vain], Do not murder, Do not commit adultery, Do not steal</i> (Exod 20:12), but [of] you, it is written: <i>[False] swearing, dishonesty, and murder, [And theft and adultery are rife]</i> (Hosea 4:2).
--	--

אמרה לפניו רבנו של עולם כיון שהגליתני לבין אומות העולם בדין הוא שלא אשמור שבת, וקיימתי מצותיך, אמר לה כבר בתי הגיע זמנך לגאל, אמרה לפניו איני מתנחמת עד שתראני באותם רשעים שצערוני וחרפו את שמך, מיד אמר לה בתי אני מביא אותם לפניך ונפרע מהם בפניך עד שאוכלים את בשרם, שנאמר וְהָאֲכַלְתִּי אֶת מוֹנִיָּךְ אֶת בְּשָׂרָם וְקַעֲסִיס דָּמָם יִשְׁכְּרוּן וַיִּדְעוּ כָּל בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה מוֹשִׁיעֶךָ וְגֹאֲלֶךָ אֲבִיר יַעֲקֹב (ישעיה מט כו):	She said before [God], “Master of the Universe! Since You have exiled me among the nations, it is logical that I should not keep Shabbat, but I kept Your commandments.” [God] said to her, “My daughter, your time has come to be redeemed.” She said before [God], “I will not be comforted until You show me those wicked ones who oppressed me and degraded Your name.” Immediately, [God] said to her, “My daughter, I will bring them before you and punish them in front of you, until they eat their own flesh, as it is stated, <i>I will make your oppressors eat their own flesh, They shall be drunk with their own blood as with wine. And all humankind shall know That I GOD am your Savior, The Mighty One of Jacob, your Redeemer (Isaiah 49:26).</i>
---	---